

De circulaire kracht van de landbouw

Een interview met Evert Schoneveld, medeoprichter van Agricycling, Pieter de Vries, boer en deelnemer aan De Lelystadse Boer, Marcel van der Galiën, technisch manager bij Krinkels vestiging Nagele, en Jaco Rodenburg, eigenaar van V.O.F. Rodenburg en deelnemer aan De Lelystadse Boer

Jaarlijks komt er langs de A6, A27 en N50 zo'n 2.700 ton bermmaaisel vrij. Dat wordt doorgaans kilometers verderop gecomposteerd. Ofwel: extra uitstoot, een boer die opdraait voor de kosten én een 'onbekend' product terugkoopt. Wat als je die stroom terugbrengt naar de plek waar hij waarde heeft? De oplossing ligt onder onze voeten.

Airport Lelystad

Op een zonnige lentedag ontmoeten Evert, Pieter en Marcel elkaar op het erf van Jaco. Af en toe doorbreekt een vliegtuig de stilte die zo typerend is voor de 'groentetuin' van Nederland. De komst van Lelystad Airport veranderde niet alleen de decibellen, maar ook het gebruik van de grond.

"Voor de ontwikkeling van het vliegveld is land nodig dat boeren inleveren. Daar mag iets tegenover staan," vertelt Pieter, 'boer zonder land' en lid van De Lelystadse Boer - een samenwerking van 115 agrariërs in de regio die zich inzetten om betrokken te blijven bij het gebied. Bijvoorbeeld door het beheer op zich te nemen en grondstoffen uit de regio opnieuw te benutten.

→ "Als je investeert in de bodem los je meerdere maatschappelijke vraagstukken tegelijk op."

"Zo ontstond een vervolgvraag: wat doen we met het bermmaaisel?"

De bodem als motor

"Dat je bermmaaisel als afval bestempelt, is van de zotte," zegt Evert. "Ondertussen strooien we kunstmest, omdat er geen alternatief beschikbaar is. Om nog wat te verdienen, moeten boeren steeds meer van hetzelfde produceren en worden ze nog afhankelijker van snelle oplossingen als kunstmest. Het systeem zit fundamenteel scheef, terwijl de oplossing heel dichtbij is. Die ligt letterlijk onder onze voeten."

Vanuit dat besef richtte hij Agricycling op. "Compost uit bermmaaisel is goed voor het bodemleven. Het draagt bij aan koolstofopbouw en waterkwaliteit. Alleen kun je het moeilijk in de Kalverstraat gooien. De agrariër is de enige die het in grote hoeveelheden kan verwerken. Hoe kan het dan dat juist de landbouw, het recyclend vermogen van de samenleving, er niets aan verdient en er zelfs voor betaalt? Als je investeert in de bodem los je meerdere maatschappelijke vraagstukken

tegelijk op. Daarom zetten wij ons ervoor in om daar met de hele keten ook een verdienmodel aan te koppelen."

Eerst zien, dan geloven

Om de gemeente te laten zien dat het werkt, begon Agricycling met een pilot in Friesland waar vier boeren aan meededen. Van daaruit groeide het initiatief regionaal verder. "De bodem is overal anders dus werken we samen met lokale coöperaties zoals De Lelystadse Boer," legt Evert uit.

"Je moet de hele keten meekrijgen," weet ook Marcel vanuit zijn rol als Technisch Manager bij Krinkels. "Opdrachtgevers als provincies hebben de ambitie om beter met klimaat en grondstoffen om te gaan, maar weten nog niet altijd hoe. Het is aan ons om te laten zien dat het kan." Tegelijk blijft hij realistisch. "Op dit moment is het nog niet overal rendabel en is er subsidie nodig. Het moet passen binnen het contract."

Waar moet die bult

Het bermgras wordt verwerkt volgens de principes van Controlled Microbial Composting, met doorlopend analyses per traject. Op het erf wordt het maaisel in rillen opgezet, gemengd, bevochtigd en regelmatig omgezet voor voldoende zuurstof. “Die eerste weken moet je er bovenop zitten,” aldus Pieter. “Onder gecontroleerde omstandigheden ontstaat zo in zes tot acht weken compost.” Daarvoor is scherpe afstemming in de aanvoer nodig. “Je moet van elkaar weten wat je doet. Als een boer nog een gewas heeft staan, moet je het elders kwijt kunnen,” vervolgt hij. Jaco vult aan: ‘Ik moet vooruitdenken: waar komt de compost-bult, wat staat er en wat gaan we zaaien?’

Evert ziet dat ook in de uitvoering: “Je hebt partijen nodig die anders willen en kunnen werken. Bij aannemers gaat het, begrijpelijkerwijze, vaak om de euro's en wordt er toch ergens geknepen. Bijvoorbeeld door ongeschikt bermmaaisel aan te leveren, omdat dat logistiek beter uitkomt. Voor een lokale loonwerker is dit niet iets wat je er even bij doet. Krinkels kijkt wél verder dan de meter.”

“Dat kunnen wij als groot en gezond bedrijf, maar het is ook een bewuste keuze; ons motto is ‘duurzaamheid de norm’,” aldus Marcel. “We doen aan de voorkant meer, zoals het gras korter snijden bij het opruimen. Dat gaat langzamer en kost meer brandstof, maar die extra inzet verdienen we deels terug in transport. Per vracht besparen we 40 kilometer: zo'n 225 ritten per jaar. Dat scheelt 7.200 kilo CO₂!”

→ **“Tuurlijk, het is een leerproces, maar eigenlijk is er geen risico, ik ervaar alleen maar voordelen.”**

En werkt het?

Jaco twijfelt niet: ‘Het scheelt in de inkoop en is effectiever voor de bodem. De organische stof houdt beter vocht vast, waardoor ik minder hoeft te beregenen. Ik weet wat erin zit en kan het verantwoorden in de mestboekhouding. Dat is een voordeel voor zowel gangbare boeren als biologische boeren. De hele keten wil dat het klopt.’ Hij knikt naar de composthoop in de verte: “Tuurlijk, het is een leerproces, maar eigenlijk is er geen risico, ik ervaar alleen maar voordelen.”

Aanpakker in beeld

Frank Bakker
Uitvoerder bij Krinkels

“Circulariteit zit niet in grote plannen, maar in wat je elke dag doet. Hoe je werkt, wat je gebruikt en wat je achterlaat. Daar maak je het verschil.”